мирзаев.

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY VA O‘RTA MAXSUS TA’LIM

VAZIRLIGI

SAMARAQAND DAVLAT

UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:

№ БД 60230100

2022-yil “__” ________

“TASDIQLAYMAN”

SamDU rektori:

____________ R.I.Xalmuradov

2022-yil “__” ________

TAHLILIY O‘QISH

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Gumanitar soha
Ta’lim sohasi:	120000 – Gumanitar fanlar
Ta’lim yo‘nalishi:	60230100 – Filologiya va tillarni o‘qitish: o‘zbek tili

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
TO' 1207\1307\1407	2022-2023\ 2023-2024	2- 3-4	3+2+2=7

Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari
Majburiy	O'zbek	2+2+2

1.	Fan nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Umumiy (soat)
	Tahliliy o'qish	90	120	210

2.

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad - "Tahliliy o'qish" fanining maqsadi turli funksional uslub (stil)larga mansub matnlarni lingvistik va stilistik tahlil qilish bilim, ko'nikma, malakalarini hosil qilish.

Fanning vazifasi - matn tahlili uchun fonetik, leksik, grammatik, stilistik vositalardan foydalanish bilim, ko'nikma va malakalarni shakllantirishdan, badiiy, ilmiy va shu kabi matnlarni tilshunoslik, adabiyotshunoslik, lingvokulturologiya, lingvopragmatika, lingvopoetika nuqtayi nazaridan tahlil qilish metodikasi va algoritmini egallashdan iborat.

Matn ustida ishlay oladigan, o'z fikrini og'zaki va yozma shakllarda birdek ifodalay oladigan, milliy ta'limning metodini chuqur egallagan, uni xalqaro zamonaviy metodlar bilan boyitadigan, tarbiya ko'rgan, komil filolog o'qituvchi tadqiqotchilar tayyorlashdir.

II. Amaliy (yoki seminar yoki laboratoriya) mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar.

2-semestr

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Alpomish" dostonidan parchaning fonetik tahlili
2. Alpomish" dostonidan parchaning leksik-frazeologik tahlili
3. "Alpomish" dostonidan parchaning morfologik, sintaktik tahlili

4. "Alpomish" dostonidan parchaning stilistik va adabiy tahlili
5. Ertaklar "O'ch og'a-ini botirlar" ertagi tahlili,
6. Hadislar tahlili,
7. Hadislardan parchaning morfologik va sintaktik tahlili
8. Hamzaning "Vatan" she'ri tahlili,
9. G'ofur G'ulomning "Shum bola" qissasidan parcha tahlili
10. Oybekning "Navoiy" romanidan parcha tahlili
11. Odil Yoqubovning "Ulug'bek xazinasi" romanidan parchaning fonetik va morfologik tahlili,
12. Odil Yoqubovning "Ulug'bek xazinasi" romanidan parchaning morfologik, sintaktik tahlili,
13. O'tkir Hoshimovning "Urushning so'nggi qurboni" hikoyasi tahlili,
14. Chingiz Aymatovning "Asrga tatigulik kun" romanidan parchaning leksik va fonetik tahlili,
15. Chingiz Aymatovning "Asrga tatigulik kun" romanidan parchaning morfologik va sintaktik tahlili,

3 – semester

16. Rustamxon dostoni (8soat)
17. Rustamxon dostonidan parchaning (3-12-b) orfoepik va fonetik tahlili,
18. Rustamxon dostonidan parchaning (13-22-b) leksik, frazeologik tahlili,
19. Rustamxon dostonidan parchaning (23-32-b) grammatik tahlili,
20. Rustamxon dostonidan parchaning (33-42-b,) stilistik va adabiy tahlili,
21. Alisher Navoiy "Mahbub ul –qulub" (8soat)
22. "Mahbub ul –qulub" parcha: Nasihat ahli voizlar zikrida qismining orfoepik va fonetik tahlili,
23. "Mahbub ul –qulub" parcha: Qanoat zikrida qismining leksik, frazeologik tahlili,
24. "Mahbub ul –qulub" parcha: Tavozu' va adab zikrida qismining grammatik tahlili,

45. Erkin Vohidov. "O'zbegim" qasidasi qasidasi tahlili (6soat)

46. "O'zbegim" qasidasida qo'llanilgan antroponimlar tahlili

47. "O'zbegim" qasidasida qo'llanilgan leksik – frazeologik tahlili.

48. "O'zbegim" qasidasida qo'llanilgan grammatik tahlili.

49. "O'zbegim" qasidasida qo'llanilgan badiiy tahlili.

50. Abdulla Oripov. "O'zbegim" she'ri tahlili (6soat)

51. "O'zbegim" qasidasida qo'llanilgan leksik – frazeologik tahlili.

52. "O'zbegim" qasidasida qo'llanilgan grammatik tahlili.

53. "O'zbegim" qasidasida qo'llanilgan badiiy tahlili.

2-semestr

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. O'zbek xalq maqollaridan 200 ta yod olish
2. O'zbek xalq topishmoqlaridan 200 ta yod olish
3. O'zbek xalq ertaklaridan 100 ta ertakni o'qib o'rganish
4. Hadislardan 50 ta yod olish
5. 50 ta hikmatli so'zlarni o'qib o'rganish
6. "Alpomish" dostonining 1-qismini o'qib o'rganish
7. "Alpomish" dostonining 2-qismini o'qib o'rganish
8. Alisher Navoiy, Lutfiy, Atoiy, Sakkokiy g'azallardan namunalar yod olish
9. "Qobusnoma" asarini o'qib o'rganish
10. "Qutadg'u bilig" asarini o'qib o'rganish
11. "Turkiy guliston yohud ahloq" asarini o'qib o'rganish
12. "Qora so'z" asarini o'qib o'rganish
13. "Padarkush" dramasini o'qib o'rganish
14. "Mezon uz-zamon" asarini o'qib o'rganish
15. "Sudxo'rning o'limi" asarini o'qib o'rganish
16. "Rustamxon" dostoni tahlili. Dostonni to'liq o'qib chiqish.
17. Alisher Navoiyning "Mahbub-ul qulub" asari tahlili. Asarni to'liq o'qib

chiqish.

18.“Boburnoma” asari tahlili. Asarni to‘liq o‘qib chiqish.

19.“Alpomish” dostonidan parcha tahlili. Asarni to‘liq o‘qib chiqish.

20.“Chinor” romanining badiiy tahlili. Asarni to‘liq o‘qib chiqish.

21.“T.Murodning “Yulduzlar mangu yonadi” asari tahlili. Asarni o‘qib o‘rganish.

22.Ch. Aytmatovning “Oq kema” qissasi tahlili. Asarni o‘qib o‘rganish.

23.Ch.Aytmatovning “Asrga tatigulik kun” romani tahlili. Asarni o‘qib o‘rganish.

24.“Kuntug‘mish” dostoni tahlili

25.“Malikai ayyor” dostoni tahlili.

26.O.Yoqubovning “Ulug‘bek xazinasi” asari tahlili.

27.O.Yoqubovning “Oq qushlar oppoq qushlar” asari tahlili.

28.O.Yoqubovning “Diyonat” asari tahlili.

29.M.Behbudiyning “Padarkush” dramasida ilmsizlikning qoralanishi.

30.A.Avloniyning “Turkiy guliston yoxud axloq” asarida vatan madhi

3-4-semestr

II. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. To‘nyuquq bitiktoshi matni bilan to‘liq tanishib chiqish.
2. Kultegin bitiktoshi matni bilan to‘liq tanishib chiqish.
3. “Rustamxon” dostoni tahlili. Dostonni to‘liq o‘qib chiqish.
4. Alisher Navoiyning “Mahbub-ul qulub” asari tahlili. Asarni to‘liq o‘qib chiqish.
5. Sher bilan durroj hikoyasini o‘rganish,
6. Farhod va Xusrav dialogini o‘rganish
7. Layli va Majnun dostonidan parcha tahlili,
8. Mehr va Suhayl hikoyasini o‘rganish,
9. Muhokamat ul –lug‘atayn asarida til va nutqqa doir ma’lumotlarning berilishi.

10. Muhokamat ul –lug'atayn asarida fonetika doir ma'lumotlarning berilishi,
11. Muhokamat ul –lug'atayn asarida morfemikaga doir ma'lumotlarning berilishi,
12. Muhokamat ul –lug'atayn asarida leksikologiyaga doir ma'lumotlarning berilishi,
13. Muhokamat ul –lug'atayn asarida morfologiyaga doir ma'lumotlarning berilishi,
14. Muhokamat ul –lug'atayn asarida so'z yasalishiga doir ma'lumotlarning berilishi,
15. Tilshunoslikda asimmetriya,
16. Tilshunoslikda diaxroniya va sinxroniya,
17. So'z turkumlari nazariyasi
18. Grafika va uning tamoyillari,
19. Tillararo interferensiya,
20. Intonatsiya, melodiya, urg'u,
21. "Lison ut-tayr" dostonini o'qish,
22. "Boburnoma" asarida shaharlar tavsifining berilishi,
23. "Boburnoma" asarida tarixiy shaxslarga doir ma'lumotlarning berilishi,
24. Boburning "Xating aro uzoring" g'azali,
25. "Me'mor" romanini o'qish,
26. "Chinor" romanini o'qish,
27. "Yulduzlar mangu yonadi" qissasini o'qish,
28. Abdulla Oripovning " O'zbekiston" she'rini yod olish,
29. Erkin Vohidovning "O'zbegim" qasidasini yod olish,
30. Ch.Aytmatovning "Asrga tatigulik kun" romanini o'qish.

3.

IV. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)

Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- *Tovushlar talaffuzida nutq o'rinlari holat va harakati, o'qitilayotgan*

matnda uchraydigan [illegible] va [illegible] birlik [illegible] ma'no noziklikllarini o'rganish, matnni turlarga ajrata bilish va ularning har biriga xos xususiyatlar haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi.

- *Turli funksional uslublar (badiiy, ilmiy, publitsistik)ga mansub matnlarni til, adabiyot (o'rni bilan [illegible]), lingvokulturologik, lingvopragmatika, lingvopoetika nuqtai nazaridan tahlil qila olish ko'nikmalariga ega bo'lishi.*
- *Tahlil qilinayotgan matn mazmuni sharhlash ko'nikmalari, ularning badiiy quvvati va boyligini stilistik va boshqa vositalarni muallif g'oya va pafosini ifodalay olish malakasiga ega bo'lishi kerak.*

4.

V. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:

- aqliy hujum, FSMU-texnologiyasi;
- muammoli ta'lim, keys-stadi, pinbord, paradoks va loyihalash usullari, amaliy ishlar.
- guruhli fikrlash, kichik guruhlar musobaqalari, Venn diagrammasi, klaster usuli, baliq skeleti, "Nima uchun?" chizmalari

5.

VI. Kreditni olish uchun talablar:

Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

6.

Asosiy adabiyotlar:

1. Yo'ldoshev M., Isoqov M., Haydarov Sh. Matn tahlili. – Toshkent: A.Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2010.
2. Yo'ldoshev B. Frazeologik uslubiyat asoslari. – Samarqand, 1999.
3. Yo'ldoshev M. Badiiy matn lingvopoetikasi. – Toshkent: Fan, 2008.

4. Yo'ldoshev M. Yadgarov Q. Badiiy matnning lisoniy tahlili fanidan amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish. – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2007.
5. Mamajanov A. Tekst lingvistikasi. – Toshkent, 1999.
6. Қозоқбой Йўлдош, Мухайё Йўлдош Бадиий таҳлил асослари. – Тошкент: Kamalak, 2016.
7. Mirzayev I. Tahliliy o'qish. Samarqand, SamDU nashri, 2022.

Qo'shimcha adabiyotlar:

8. Haydarov M. Xalq og'zaki ijodi namunalarida tarbiya masalalari. – Toshkent: Fan, 2004.
9. Alpomish. – Toshkent: Sharq, 1998.
10. Shomahmudov Sh. Shorahmedov Sh. Hikmatnoma. –Toshkent: O'zbek ensiklopediyasi bosh redaksiyasi, 1990.
11. Авлоний А. Туркий гулистон ёхуд ахлоқ. –Тошкент: Шарқ, 1994.
12. Беҳбудий М. Танланган асарлар. – Тошкент: Маънавият, 2000.
13. Алишер Навоий. Маҳбуб-ул қулуб. –Т.: Фан, 1987.
14. Алишер Навоий асарлари тилининг изоҳли луғати. 4 tomlik. 3-tom. "Фан" Тошкент., 1984.
15. Алишер Навоий асарлари тилининг изоҳли луғати. 4 tomlik. 4-tom. "Фан" Тошкент., 1985.
16. Bobur. Boburnoma. –T.: Cho'lpon, 1998.
17. Мирмуҳсин Меъмор: Роман. – Тошкент: Шарқ, 2001.
18. Aytmatov Ch. Asrga tatigulik kun. Roman. Ch. Aytmatov; rus tilidan Asil Rashidov tarjimasi. – Toshkent, Yoshlar nashriyot uyi, 2018.
19. Forobiy Abu Nasr. Fozil odamlar shahri. –T.: Adabiyot va san'at, 1993.
20. Beruniy Abu Rayhon. Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar. –T.: Fan, 1968.
21. Temur tuzuklari. – T.: Adabiyot va san'at, 1994.

	22. Jamolxonov H. Hozirgi o`zbek adabiy tili. Toshkent. Talqin.2005 23. Tog'ay Murod "Yulduzlar mangu yonadi"(qissa) – "Sharq" nashriyot matbaa konserni Bosh tahririyat 1992. **Axborot manbalari (saytlar):** 24. www.gov.uz – O`zbekiston Respublikasi hukumat portali. 25. www.ziyonet.uz 26. www.ziyouz.com 27. www.uzedu.uz 28. www.edu.uz
7.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti O'quv-uslubiy кengashining 202 -yil ______________________ 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ullar**: I.K.Mirzayev – SamDU, Amaliy tilshunoslik, o'zbek tili va adabiyotini o'qitish metodikasi kafedrasi mudiri, filologiya fanlari doktori, professor B.I.Qodirova – SamDU, Amaliy tilshunoslik, o'zbek tili va adabiyotini o'qitish metodikasi kafedrasi katta o'qituvchisi
9.	**Taqrizchilar:** A.Pardayev – SamDU, filologiya fanlari doktori, professor X.Xayrullayev – SamDCHTI, Til nazariyasi va adabiyotshunoslik kafedrasi mudiri, filologiya fanlari doktori

Kafedra mudiri: **prof.I.K.Mirzayev**

Filologiya fakulteti dekani: **prof.Pardayev A.B.**

SamDU o'quv ishlari

bo'yicha prorektori: **prof.Soliyev A.S.**

“Kelishilgan”

SamDU o‘quv uslubiy boshqarma boshlig‘i:

Sh.A.Murtanov

“__” _______2022-yil